

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти**

17 березня 2021 року № 51

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ДЛЯ ОСІБ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

(підвищення кваліфікації)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

Спеціалізація: Керівники гуртків

Напрямок: теорія та методика етнокультурної освіти

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Освітню програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та корекційної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 25 лютого 2021 р. № 02).

Освітню програму затверджено Вченою радою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол від 15 березня 2021 р. № 02) та введено в дію наказом ректора від 17 березня 2021 р. № 51.

ПЕРЕДМОВА

Освітню програму розроблено проєктною групою Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти згідно з вимогами Законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту» (зі змінами), «Про вищу освіту»; Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Програма укладена на базі другого рівня вищої освіти (спеціаліст/магістр) та відповідає 8 рівню Національної рамки кваліфікацій.

Розроблено проєктною групою у складі:

1. Черній А.Л., к.політ.н., доцент кафедри філософії, економіки та менеджменту освіти;
2. Рачковська І.В., заступник директора КЗ «Рівненський обласний центр народної творчості» Рівненської обласної ради;
3. Долід В.В., к.і.н., доцент кафедри філософії, економіки та менеджменту освіти.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Загальні положення

Актуальність розробки та запровадження програми підвищення кваліфікації керівників гуртків за тематичним напрямом «Теорія та методика етнокультурної освіти» (далі – Програма) зумовлена соціально-політичними та ціннісними змінами, які увиразнили стабілізаційну місію етнокультурної складової в розвитку нашої держави.

Сьогодні у багатьох регіонах спостерігаються тенденції розвитку національної самосвідомості й, одночасно, міжетнічної конфронтації та диференціації громадян України. Одним із природних механізмів гармонізації міжетнічних відносин і попередження зростання негативних тенденцій у суспільстві завжди була і залишилася система освіти.

Сучасна освіта відходить від пануючої впродовж багатьох років тотальної, стандартизованої, уніфікованої освіти та переходить до освіти варіативної, освіти за вибором, яка не може не враховувати історичні, духовні та соціально-культурні джерела, традиції та новації народної педагогіки та культури, що лежать в основі життєдіяльності населення того чи іншого регіону.

Інтелектуальна творчість нації зазнає розвитку тільки за умов забезпечення національною освітою безперервної передачі кращого досвіду минулого народу від покоління до покоління. І тільки таким чином національна освіта, вбираючи в себе культурні європейські та світові цінності, зможе вносити власний етнокультурний доробок у досягнення цивілізації.

У цьому контексті нового значення набуває позашкільна освіта, що обумовлено підвищенням її ролі в розвитку людини, держави і суспільства; посиленням її ролі як складової системи освіти, навчання впродовж життя; закріпленням її правового статусу.

Модернізація змісту, форми та методів позашкільної освіти на основі світових та національних надбань, усталених традицій та сучасних підходів, розвиток системи позашкільної освіти України відповідно до сучасних умов, світових тенденцій і викликів вимагає забезпечення перманентного зростання професійної компетентності педагогічних працівників.

Нова місія педагога розглядається в контексті європейського професіоналізму із збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Переосмислення соціальної і професійної місії педагога актуалізує необхідність підготовки керівників гуртків закладів позашкільної освіти, адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

1.2. Цільова аудиторія

Керівники гуртків закладів позашкільної освіти

1.3. Мета програми

Метою освітньої програми є розвиток та удосконалення (модернізація) професійних компетентностей керівників гуртків щодо реалізації освітньої політики у сфері позашкільної освіти як одного з пріоритетних завдань держави, запитів громадянського суспільства, установ і закладів освіти, освітніх потреб споживачів освітніх послуг.

Освітня програма забезпечить такі результати навчання:

здатність до планування, організації та здійснення освітньої, організаційно-масової роботи гуртка (секції, творчого об'єднання) в умовах зростання ролі етнокультурного фактору в освіті;

здатність до вибору ефективних технологій, методик і форм, методів та засобів роботи;

здатність до виявлення та розвитку здібностей здобувачів освіти у процесі реалізації етнокультурної складової змісту освіти;

розуміння пластової методики та навички її впровадження в освітній процес;

здатність до проектування власного професійного розвитку з метою надання якісних освітніх послуг, ефективного виконання посадово-функціональних обов'язків.

1.4. Програмні компетентності

професійно-педагогічна компетентність – обізнаність із новітніми науково обґрунтованими відомостями з педагогіки, психології, методик, інноватики для створення освітньо-розвивального та інклюзивного середовища, що сприяє цілісному індивідуально-особистісному становленню дітей шкільного віку, здатність до продуктивної професійної діяльності на основі розвиненої педагогічної рефлексії відповідно до провідних ціннісно-світоглядних орієнтацій, вимог педагогічної етики та викликів сучасної школи;

загальнокультурна компетентність – здатність розуміти сучасну культуру, усвідомлення власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших;

психологічно-фасилітативна компетентність – усвідомлення ціннісної значущості фізичного, психічного і морального здоров'я дитини, здатність сприяти творчому становленню вихованців, учнів ЗПО та їхній індивідуалізації;

підприємницька компетентність – вміння генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя з метою підвищення як власного соціального статусу та добробуту, так і розвитку суспільства і держави; здатність визначати і оцінювати свої сильні і слабкі сторони; конструктивна співпраця у команді, відповідальність за особистий і колективний результат;

предметна (фахова) компетентність – знання фаху, фахових методик, технологій навчання.

Знання і розуміння	сучасних тенденцій розвитку освіти взагалі, позашкільної зокрема;
---------------------------	---

	<p>соціально-правових основ, законодавчих актів у сфері позашкільної освіти; особливостей процесів викладання і навчання гуртківців; комплексної систематизації та поглиблення соціально-гуманітарних, професійно-фахових знань про сутність, специфіку, орієнтири реалізації основних напрямів модернізації освітнього процесу; шляхів модернізації професійного потенціалу як системного показника готовності до інноваційної діяльності, трансформації найновіших досягнень науки та передового педагогічного досвіду в практику роботи керівника гуртка; поглиблення знань про сучасний стан виховання учнів; концепції інклюзивної освіти.</p>
<p>Розвинені вміння</p>	<p>організовувати педагогічну діяльність на компетентнісних засадах; конструювати та реалізувати сучасні програми навчання із використанням різноманітних методів, форм і технологій; стимулювати постійне зростання професійної майстерності та задоволення освітніх потреб упродовж усього життя; формуванню готовності керівників гуртків до реалізації завдань національної системи освіти XXI століття, інтеграції у світовий освітній простір; формуванню здатності до самостійного і критичного мислення, системного педагогічного аналізу; здійснювати інтегровану практико-теоретичну професійну діяльність, що сприятиме формуванню інноваційного освітнього простору за логікою варіативного розвитку мотиваційно-сміслової освіти; проєктувати власну програму професійно-особистісного зростання.</p>
<p>Диспозиції (цінності, ставлення)</p>	<p>дитиноцентризм, цінність особистості; готовність до змін, гнучкість, постійний професійний розвиток; відданість ідеї щодо значущої участі в освітньому процесі усіх його учасників; просування демократичних цінностей (повага до багатоманітності, право вибору, формування спільноти, полікультурність);</p>

	рефлексія власної професійної практики.
--	---

2. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

2.1. Зміст та обсяг освітньої програми

Зміст освітньої програми враховує особливості професійної діяльності керівників гуртків в умовах реформування освіти, а також перспективи впровадження Нової української школи і визначається: вимогами суспільства знань щодо забезпечення закладів освіти висококваліфікованими фахівцями; основними напрямками державної політики у галузі освіти; Національною рамкою кваліфікації, освітніми стандартами, вимогами до компетентностей педагогічних працівників; запитами замовників освітніх послуг.

2.2. Форма та структура освітньої програми

Освітня програма передбачає очну (зокрема з використанням технологій дистанційного навчання) форму навчання.

Очна форма навчання організовується шляхом проведення:

інтерактивних лекцій;

тематичних дискусій;

практичних занять (семінарів, практикумів, тренінгів, майстер-класів тощо);

контрольних заходів (організаційно-настановне заняття, конференція з обміну досвідом).

Обсяг освітньої програми складає 30 годин (1 кредит ЄКТС).

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

підвищення кваліфікації керівників гуртків за напрямом «Теорія та методика етнокультурної освіти» (30 годин)

Назви модулів і тем	Форма навчання			Усього
	Лекція, дискусія	Практичне заняття	Контроль	
Модуль 1.				
Загальні засади української етнопедagogіки				
Тема 1.1. Етнопедagogічні аспекти виховання дітей у системі роботи ЗПО	2			2
Тема 1.2. Етнокультурне виховання у сучасному ЗПО	2			2
Тема 1.3. Формування етновиховного простору ЗПО	2			2
Усього годин за модулем	6			6

Модуль 2. Методичні основи етнокультурної освіти				
Тема 2.1. Особливості традиційної художньої вишивки Рівненщини. Традиція серпанкового ткацтва	2	2		4
Тема 2.2. Поліський солоспів – індивідуальне виконавство кращих етнофорів		2		2
Тема 2.3. Декоративно-ужиткове мистецтво. Традиційні техніки плетіння з природних матеріалів	2	2		4
Тема 2.4. Методика вокально-хорової роботи у гуртковій діяльності. Діяльність фольклорних колективів		4		4
Тема 2.5. Збереження та відтворення нематеріальної культурної спадщини	2			2
Усього годин за модулем	6	10		16
Модуль 3. Особливості розвитку потенціалу підлітків за допомогою пластового, скаутського методу				
Тема 3.1. Розвиток пластового руху в Україні, його мета та завдання	2			2
Тема 3.2. Пластова гра як засіб самовиховання особистості та розвитку її лідерських якостей		2		2
Тема 3.3. Впровадження пластової методики в освітній процес ЗПО		2		2
Усього годин за модулем	2	4		6
Модуль 4. Діагностичний				
Організаційно-настановне заняття			2	2
Конференція з обміну досвідом			2	2
Усього годин за модулем			4	4
Усього	10	16	4	30

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Модуль 1.

Загальні засади української етнопедagogіки

Тема 1.1. Етнопедagogічні аспекти виховання дітей у системі роботи ЗПО

Сутність поняття «етнопедagogіка». Основні принципи і засоби української етнопедagogіки. Історія розвитку української етнопедagogіки. Педагогічні погляди українського народу на виховання дітей. Принципи народного виховання. Етнопедagogіка, як основа національної системи виховання.

Тема 1.2. Етнокультурне виховання у сучасному ЗПО

Поняття «етнокультурне виховання». Мета та завдання етнокультурного виховання. Передумови розвитку етнічних цінностей. Принципи етнокультурного виховання. Роль та місце етнокультурного виховання в ЗПО. Поняття «етнічна культура». Формування основ етнічної культури особистості.

Етнокультурна компетентність – як одна з базових компетентностей вихованців ЗПО. Зміст та сутність етнокультурної компетентності. Рівні сформованості етнокультурної компетентності.

Поліетнічна і моноетнічна етнокультурна компетентність. Види етнокультурної компетентності. Засоби формування, ступені ефективності та диференціація поняття етнокультурної компетентності.

Тема 1.3. Формування етновиховного простору ЗПО

Виховний потенціал етнокультурної освіти. Мистецтво як засіб виховання.

Організаційно-педагогічні умови етнокультурного виховання учнів. Модель етнокультурного виховання учнів у ЗПО, її мета та завдання. Зміст основних блоків моделі. Етапи етнокультурного виховання.

Основні напрями діяльності. Форми та методи етнокультурного виховання. Засоби та види освітньої діяльності з етнокультурного виховання.

Модуль 2.

Методичні основи етнокультурної освіти

Тема 2.1. Особливості традиційної художньої вишивки Рівненщини. Традиція серпанкового ткацтва

Найпоширеніші традиційні техніки та прийоми вишиття на Рівненщині. Популяризація художньої вишивки як елемента нематеріальної культурної спадщини, через естетичне виховання дітей та молоді.

Традиція серпанкового ткацтва села Крупове як елемент духовної етнічної культури. Унікальність серпанкового ткацтва: полотно та техніки виконання. Збереження і колекціонування традиційних серпанкових тканин українського Полісся в музейних фондах Рівненщини та України.

Пропагування традиції серпанкового ткацтва: форми і методи.

Тема 2.2. Поліський солоспів – індивідуальне виконавство кращих етнофорів

Поняття «поліський солоспів». Індивідуальне мистецьке виконання у фольклорній традиції регіону. Ареал розповсюдження явища з рудиментами давніх фольклорних традицій.

Виконавська спадщина провідних поліських співаків як основа для розвитку вторинного фольклорного виконавства у сфері позашкільної освіти.

Тема 2.3. Декоративно-ужиткове мистецтво. Традиційні техніки плетіння з природних матеріалів

Техніки плетіння виробів з природного матеріалу. Особливості використання різних матеріалів для виготовлення творів ужиткового мистецтва. Створення традиційних іграшок з природних матеріалів.

Майстер-клас з виготовлення «павуків» та «птахів» з еко-матеріалів.

Майстер-клас з виготовлення традиційної писанки.

Тема 2.4. Методика вокально-хорової роботи у гуртковій діяльності. Діяльність фольклорних колективів

Поняття ансамблю у музичному виконавстві. Співоча постава хористів. Ланцюгове дихання. Методика вокально-хорової роботи з дитячим хоровим колективом. Робота над основними компонентами хорової звучності: строем, ансамблем, ритмом, дикцією, динамікою. Формування у хористів навичок правильного звукоутворення. Основні схеми аналізу вокально-хорового твору. Використання фольклорних зразків для вокально-хорового репертуару. Робота фольклорних колективів та їх популяризація серед дітей та молоді.

Тема 2.5. Збереження та відтворення нематеріальної культурної спадщини

Роль нематеріальної культурної спадщини у формуванні ідентичності окремої соціальної групи і особистості. Визначення поняття нематеріальної культурної спадщини у Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини. Форми та методи збереження та відтворення нематеріальної культурної спадщини.

Популяризація нематеріальної культурної спадщини: виховний аспект.

Модуль 3.

Особливості розвитку потенціалу підлітків за допомогою пластового, скаутського методу

Тема 3.1. Розвиток пластового руху в Україні, його мета та завдання
Заснування скавтингу в Англії. Український Пласт.

Перші українські пластові гуртки в Галичині. Ініціатори пластового руху: Іван Чмола, Петро Франко, Олександр Тисовський, Михайло Шипайло, Іван Боберський та інші.

Пласт на Волині. Створення Дмитром Явірським першого пластового гуртка у Здолбунові при місцевому осередку «Просвіти».

Ідейні основи Пласту як виховної української організації

Мета пластової організації та її завдання. Патріотичне виховання та самовиховання української молоді на засадах християнської моралі.

Тема 3.2. Пластова гра як засіб самовиховання особистості та розвитку її лідерських якостей

Основні елементи пластової виховної методи. Гра як основа пластування. Ціль, правила, засоби пластової гри.

Пластова гра – гра, що виховує добрих громадян і щасливих людей. Формування особистості та її лідерських якостей через організацію гри.

Тема 3.3. Впровадження пластової методики в освітній процес ЗПО

Гурткова система як фундамент пластової методики. Основа гурткової системи – самовиховання, самоврядність та самовдосконалення. Розвиток духовних, розумових, соціальних і фізичних якостей членів пластового гуртка. Передача та розуміння історії, культури та національних традицій.

Праця в групі як невід’ємна частина самовиховання. Вміння спільно діяти, організовувати заняття, взаємно дбати один про одного.

Виховання молоді як свідомих, відповідальних і повновартісних громадян місцевої, національної та світової спільноти, провідників суспільства.

Реалізація навчальних програм в ЗПО за пластовою методикою – поєднання ефективних методів роботи з молоддю та виховних традицій рідного краю.

Модуль 4. Діагностичний

Організаційно-настановне заняття

Реєстрація слухачів. Організація та проведення вступного інструктажу з охорони праці. Ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Надання рекомендацій щодо вибору теми конференції з обміну досвідом.

Конференція з обміну досвідом

Організація обговорення педагогічних інновацій, елементів нових технологій навчання, що сприяють розвитку професійної компетентності керівника гуртка.

Рефлексія освітньої програми підвищення кваліфікації керівників гуртків.